

මහානාගගේ ඇල ගැන කියවෙන
කොන්ග්‍රායන්කුලම් ගිරි ලිපිය

ගල්වැවේ විමලබන්ති හිමි

හැඳින්වීම

මෙම ශිලා ලිපිය පිහිටා ඇත්තේ සෙට්ටිකුලම් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් කොන්ග්‍රායන්කුලම් ආරාම සංකීර්ණයට ආසන්නයේ ඇති මල්වතු ඔය මධ්‍යයේ ය. මේ ස්ථානයේ සෙල් කණු මත පැරණි ලී පාලමක් හෝ සෙල් පාලමක් පැවති බව කණු සිට වූ වලවල් ගල් තලාව මත ඔය මධ්‍යයේ පිහිටා තිබීමෙන් තහවුරු වෙයි. එහෙත් කණු වළවල් හැර එකකුදු කණුවක් හෝ තලාදයක් සොයා ගත නොහැකි ය. ඊට හේතුව අධික ප්‍රවාහය සහිත ගඟේ මාර්ගය වරින් වර වෙනස් වී තිබීමත්, වැලි වැටි ගොඩ ගැසී තිබීමත් ය. එහි එක් උස ගල් කුලක් මත මෙම ලේඛනය සටහන් කොට තිබේ. මෙම ගල් කුල මත ද පාලමේ කණු වලවල් තිබේ. ඒ අනුව ඔය මැද පිහිටි ශක්තිමල් ගල් කුලක් වශයෙන් මෙය පැවති බවත්, එය ද පාදක කරගෙන ම පාලම ඉදිකළ බවත් මෙයින් සනාථ වේ. පාලමත් මේ ශිලා ලිපියත් අතර සම්බන්ධයක් තිබිය හැකි ය. පාලම ඉදිකළ පසු මේ ශිලා ලිපිය සටහන් කළා විය හැකි ය. මේ ශිලා ලිපිය මීට පෙර විධිමත් ලෙස අර්ථකථනය කළ තැනක් හෝ කෙනෙක් සොයා ගත නොහැකි ය.

පිහිටීම

මෙම ස්ථානයේ පිහිටීම GPS බණ්ඩාංක අනුව උත්තර අක්ෂාංශ 8.6126 හා නැගෙනහිර දේශාංශ 80.2715 වේ. තව ද පිහිටීම පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීමේදී කොන්ග්‍රායන්කුලම් පෞරාණික විහාරස්ථානය සහිත පිහිටි ගල් තලාව ආරම්භ වන්නේ මේ ශිලා ලේඛනය සහිත ගං දොරත් සමග ය. එසේ ම මෙම පාලම අඩි 21 ක් තරම් පුළුල් එකක් වන නිසා මේ ස්ථානය ප්‍රකට ස්ථානයක් වශයෙන් පැවති බව ද සනාථ වේ. ගල් කඳු ශිකරය ආරම්භ වන ස්ථානයේ පිහිටි

බැවින් ද ප්‍රකට මාර්ගයක් පැවැති බැවින් ද මේ ස්ථානය තත් යුගයේ ඉතා ජනාකීර්ණ ස්ථානයක් වශයෙන් පැවති බව පැහැදිලි කර ගත හැකි ය. තව ද මූල බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛන හා භාතිකාභය රජුගේ රාජ්‍ය කාලයට අයත් පැහැදිලි තවත් ශිලා ලේඛනයක් කොන්ග්‍රායන්කුලම් ආරාම සංකීර්ණයේ පවතින බැවින් මේ පිළිබඳව ඇති සාධක මීට පශ්චාත් කාල පරිච්ඡේදයක් සමග සසඳා බැලීමට ද අවකාශ සැලසෙන බව පැහැදිලි වේ. ඊට හේතුව වන්නේ මේ ශිලාලේඛනයට වඩා පශ්චාත් කාල පරිච්ඡේදයකට භාතිකාභය රජුගේ නම සඳහන් කොන්ග්‍රායන්කුලම් ගිරි ලිපිය¹ අයත් වන බැවිනි.

කාලනීර්ණය

මූල බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මෙන් ම පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී අක්ෂර ද මෙහි වෙයි. එසේ වීමට හේතුව වී ඇත්තේ මූල බ්‍රාහ්මී යුගයේ අවසානය හා පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී යුගයේ ආරම්භය අතරත මේ ලේඛනය සටහන් කළ නිසා විය හැකි ය. කෙසේ වෙතත් මෙහි ඇති සංකේත දෙක හා අක්ෂරයන්හි ස්වභාවය අනුව මේ ශිලා ලේඛනය පූර්ව බ්‍රාහ්මී යුගයට අයත් කිරීමට හැකියාව තිබේ. මෙහි ඇති ‘ඉ’ කාරය ශ්‍රී ලංකාවේ හා දකුණු ඉන්දියාවේ ප්‍රකට ඉකාර ස්වරූපය දරන අතර ධර්මාශෝක අධිරාජ්‍යාගේ උත්තර භාරතීය අක්ෂර ස්වරූපය ප්‍රකට නොකරයි.

ශිලාලේඛනයේ ස්වභාවය

මෙහි අක්ෂර පේළි තුනක් දිස් වේ. ලිපිය සම්පූර්ණ ය. අක්ෂරයක දිග අඟල් 06 ක් හා පළල අඟල් 04 ක් පමණ ද වේ. ඇතැම් අක්ෂරයන්හි දිග පළල වෙනස් වේ. අක්ෂරයක් මිලිමීටර් 04 ක් පමණ ගැඹුරට කොටා ඇත. ශිලා ලේඛනය ආරම්භ කිරීමට ප්‍රථමයෙන් සංකේතාක්ෂර දෙකක් දක්වා තිබේ. තව ද මෙහි ඇති ‘ඉ’ කාරය සිරස් ඉරි කැබැල්ල දෙපස කුඩා තිත් දෙකක් තැබීමෙන් සකස් වන පුරාණ ම යුගයේ එම අක්ෂරයේ ලක්ෂණ ප්‍රදර්ශනය කර යි. එහෙත් අනෙකුත් අක්ෂරයන් හා සසඳා බැලීමේ දී පෙනී යන්නේ එය එක්තරා සම්ප්‍රදායකට අයත් අක්ෂර උප විශේෂයක් වශයෙන් සැලකීමේ ඉඩකඩක් මේ තුළින් විවර වන බව යි. මෙහි ‘හනනදමරම’ යන තැන උඩින් තිත් දෙකක් දිස්වේ. ඒවා අනුශ්චාරය

හෙවත් බිත්දුව වශයෙන් සැලකීමට තරම් ප්‍රමාණවත් විශාලත්වයක් නොමැත. එය බිත්දුව නම් එම වචනය ‘හංතනංදමරම’ වශයෙන් කියවිය යුතු ය. එසේ වචනය සකස් වුව ද එහි නිශ්චිතාර්ථයක් සිතා ගත නොහැකි ය. අනෙක මේ යුගයේ අශෝකා, ක්ෂරවල මෙන් අනුශ්චාරය මෙරට භාවිත වූ බවට ද සාධක නොවේ. ශිලා ලිපිය ආරම්භයට පෙර සංකේත දෙකක් ඉතා පැහැදිලිව සටහන් කර ඇත. (ස්පර්ශ ලාංඡනය බලන්න)

පෙළ

- 01 හතනදම රම ගතකභ නගරභ
- 02 ඉටික පග රතකභ වණිකපුත
- 03 මහනගයභ අඩි

පරිවර්තනය

හතනදමරම හි හෙවත් අත්තනදමන² හි (වසන) රාම³ නම් ගණකගේ (ගණකාධිකාරීවරයාගේ) නගරයෙහි උළු හා ගඩොල් වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයෙහි (සේවයෙහි) නියුතු වෙළෙඳ පුත් මහානාගගේ ඇල යි.

සටහන්

මෙම ශිලා ලේඛනය සටහන් කොට ඇත්තේ මල්වතු ඔය මධ්‍යයේ ය. එම යුගයේ “මහානාගගේ ඇල” වශයෙන් සටහන් කොට ඇති ඇල හෝ ඔය කුමක් ද යන්න එවිට විසඳා ගත යුතුව තිබේ. මල්වතු ඔය වංසකථාවන්හි පැහැදිලිව ම කදම්භ නදී යන නමින් අතීතයේ සිට ම හඳුන්වා ඇත. ‘මහනගයභ අඩි’ හෙවත් මහානාගගේ ඇල වශයෙන් එය හැඳින්වූයේ දැයි කොතනකවත් සටහන් වී නොමැත. එහෙත් මේ ශිලා ලිපියේ පැහැදිලිව ම මහානාගගේ ඇල වශයෙන් මෙකී මල්වතුඔය මැද පිහිටි පර්වතයේ ඇති ශිලා ලේඛනයේ සටහන්ව ඇත. මෙය විමර්ශනය කොට පිළිතුරක් සොයාගත යුතු ගැටලුව කි. එහෙත් මල්වතු ඔය මධ්‍යයේ පැවතිය ද “මහානාග ඇල” වශයෙන් එම ඔය හැඳින්වූයේයැ යි දැක්වීම උගහට ය. මුල් යුගයේ දී ද “මල්වතු ඔය” හඳුන්වනු ලැබූයේ “කදම්භ නදී”⁴

යන වචනයෙනි. එනිසා “මල්වතු ඔය” “මහානාග ඇල” වශයෙන් හැඳින්වූයේයැ යි සිතීම ද උගහට ය. එහෙත් මල්වතු ඔය දකුණු පසින් මේ ශිලාලේඛනය පිහිටි ගල් පව්වට යාබදව ඇල මාර්ගයක් වෙයි. එය ද කොන්ග්‍රායන්කුලම් ආරාම සංකීර්ණය ආසන්නයෙන් ගලා විත් මල්වතු ඔයට සම්බන්ධ වේ. මෙම ඇල ආරම්භ වන්නේ වර්තමානයේ “වච් ආල” යන කුඩා වැවෙනි. මෙම වැව ඉතා පැරණි එකකි. එය දැනට ඇත්තේ විල්පත්තු ජාතික වනෝද්‍යානයේ කොන්ග්‍රායන්කුලම් සීමාවේ ය. මෙය උළු ගඩොල් සඳහා මැටි ගත් ස්ථානයක් වශයෙන් පැවත පසුකාලයේ ජලය ඒකරාශී වීමෙන් කුඩා වැවක් වශයෙන් සකස් වූ බව පරීක්ෂා කිරීමේදී පැහැදිලි විය. උක්ත කුඩා ඇල මාර්ගය සකස් කොට ඇත්තේ මෙම ‘වච් ආල’ සිට යි. පායන කාලවලදී ගමන් කිරීමට මගක් වශයෙන් දිස්වෙන මෙම ඇල මාර්ගය වැසි කාලවල දී කොන්ග්‍රායන්කුලම් පැරණි පාලම පිහිටි ස්ථානයෙන් මල්වතු ඔයට වැටෙන ලෙස මහා ජල කඳක් සමග ප්‍රදේශයේ ජලය මල්වතු ඔය වෙත ගෙනයනු ලබන ඇල මාර්ගයක් ලෙස සක්‍රීය වේ. මේ ඇල මාර්ගයේ ඇතැම් තැන්වල පිළිවෙළකට ගල් කඩා සකස් කළ බව ක් ද දර්ශනය වේ. මේ නිසා වච් ආල සිට මේ ඇල මාර්ගය සකස් කළ එකක් බව සනාථ වේ. ගල් කඩා ඉඩ සකස් කරගෙන ඇත්තේ ඒ නිසා ය. මේ බව පැහැදිලි වන තවත් සාධකයක් වන්නේ එම ඇල වියලී ගිය විට තැනින් තැන උළු කැට හා ගඩොල් කැට දක්නට ලැබෙන බැවිනි. එබැවින් නිගමනය කළ හැක්කේ වච් ආලහි සකස් කළ උළු හා ගඩොල් මෙම ඇල ඔස්සේ පාලම වෙත ප්‍රවාහනය කළ යාත්‍රා ගමන් කළ ඇල මාර්ගයක් වශයෙන් මෙය පැවති බව යි. උළු හා ගඩොල් වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයක් පිළිබඳව ශිලාලිපියේ කියවෙන බැවින් මේ කරුණු තවදුරටත් සනාථ වේ. එය වෙළඳ පුත් මහා නාගගේ නමින් නම් කළා ද විය හැකි ය. ප්‍රකට වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයක් තිබූ බැවින් ද ඇල මාර්ගය සකස් කොට වෙළඳාම සඳහා භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයට එය භාවිත කළ බැවින් ද ඔහුගේ නමින් ම එය නම් කළා ද විය හැකි ය. ඒ අනුව ඉහත කී ඇල මෙහිදී “මහානාග ඇල” වශයෙන් නම් කළ බව සිතිය හැකි ය.

මෙම ශිලා ලිපිය තුළින් හෙළි වන අළුත් තොරතුරු ඉතා සිත් ගන්නා සුළු ය. මේ පිළිබඳව විධිමත් පර්යේෂණයක් මෙතෙක්

සිදුවී නොමැත. මෙය අළුතින් සොයාගත් වැදගත් ශිලා ලේඛනයකි. දැනට ග්‍රන්ථාරූඪව ඇත්තේ මේ පිළිබඳව එකම එක සඳහනකි. ඒ සඳරැසි සුදුසිංහ නම් තැනැත්තියගේ විද්‍යාපති උපාධිය සඳහා ඉදිරිපත් කළ ‘තන්තිරිමලය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්’ නම් කෘතියේ ය. ලිපියේ නිවැරදි අර්ථය අවබෝධ කර නොගෙන සටහන් කර ඇති එම සඳහනින් පැහැදිලි අදහසක් ප්‍රකට නොවේ. “භංකරනංදම(ර) මහනකභ නගරභ ඉධරපගරක දතකභ වදක පුග්‍රිය න ගය (හ) අඬි”⁵ වශයෙන් එහි පෙළ සටහන් කර තිබේ. එහි අර්ථය වශයෙන් පවසන්නේ “භන්තරනංදම(ර) නැමැති මහානාග නැමැත්තාගේ නගරයෙහි කිසියම් වෙළඳ සමාගමකට (පුග්‍රි) සම්බන්ධ නාග නැමැත්තාගේ ඇළ (අඬි)”⁶ වශයෙනි.⁶ ඇය ශිලා ලේඛන අර්ථ දැක්වීම පිළිබඳ ආධුනික බව මෙම සාවද්‍ය අර්ථ දැක්වීමෙන් පැහැදිලි වේ. එසේ ම මෙහි නිවැරදි අර්ථය ලිපියේ සඳහන් තත්කාලීන විභක්ති ප්‍රකාරව ඇය විසින් සිදුකර නොමැත. තව ද ඇය අක්ෂරයන් නිවැරදි ලෙස කියවාගෙන පෙළ දක්වා නොමැති බැවින් වැරදි අදහසක් උත්පාදනය වී තිබේ.

මෙහි ‘ගනක’ නමින් වදනක් වේ. ‘ගණක’ යන්න ගණන් පරීක්ෂා කිරීමෙහි යෙදුනවුන් සඳහා යෙදුන කි. මහඇලගමුව ශිලා ලේඛන දෙකක ම ගනක කෙනෙක් පිළිබඳව සඳහන් වෙයි.⁷ එහි ගනක වලි තිස කෙනෙක් වෙයි. එයින් කියවෙන්නේ ගණකාධිකාරිවරයෙකි.⁸ මුල්ලේගම දෙවන ශිලා ලේඛනයෙහි ද ගණකාධිකාරිවරයෙකු වෙයි.⁹ රාජාංගණයේ හත්ථිකුච්ඡි විහාර පර්වත ලිපි කුනක ද (3) ‘ගනක’යන් ගැන කියවේ.¹⁰ ඔවුන් ගණන් පරීක්ෂාවෙහි යෙදුනවුන් ය. සමාජයේ විවිධ සමාජ ස්තරයන් නියෝජනය කළවුන් ය. මුල්ලේගම ශිලා ලේඛනයෙහි හමුවන ගණක උපාසකවරයෙකි. එහෙත් මහඇලගමුවෙහි හමුවන්නේ පරුමකවරයෙකි. එයින් පැහැදිලි වන්නේ සමාජයේ විවිධ තානාන්තර ඔවුන් විසින් දරා ඇති බව යි.

‘නගරභ’ යනු ‘නගරයේ’ යන අර්ථය ලැබේ. මෙහි සඳහන් වන ආකාරයට උඵ ගඬොල් වෙළඳ මධ්‍යස්ථානය පිහිටා ඇත්තේ ගණකගේ නගරයෙහි ය. “නගරහි” වශයෙන් සඳහනක් සිව්වෙනි මහින්ද රජුගේ රාජ්‍ය කාලයට (ක්‍රි.ව.956-972) අයත් ශිලා ලේඛනයකින් ලැබේ.¹¹ ඒ වෙස්සගිරියෙනි. මෙම ශිලා ලේඛනය ඊට ශතවර්ෂ කිහිපයකට

පෙර කරන ලද්දකි. මෙම යුගයට ම අයත් ලෙනගල පිහිටි තවත් ශිලා ලේඛනයක “**බතගනගරයි**”¹² යන යෙදුම එයි. එහි තේරුම බත නම් නගරයෙහි යනු යි. යටහලෙන විහාර ශිලා ලේඛනයක “**නිලය නගරයි**” යන යෙදුම එයි.¹³ එය නිලය නම් නගරයේ යන අර්ථය ලැබෙන්නකි. එය ද මෙම ශිලාලේඛනය සටහන් කළ යුගයට අයත් වන්නකි. ඒ අනුව “**නගර**” යන වදන ශිලා ලේඛනයන්හි ද සියවස් දහයක් තරම් කාලයක් එක ම ආකාරයෙන් යෙදී ඇති බව ද නූතන නගරය යන්නට එය සමාන බව ද පෙන්වා දිය හැකි ය. ඒ අනුව මෙහි සඳහන් නගරය යනු නගරයේ යන අර්ථය ලැබේ.¹⁴ මන්දිර, මහාවිට්ඨි ආදියෙන් ද ජනගහනයෙන් ද යුත් ස්ථානය නගරය බව ශ්‍රී සුමංගල ශබ්ද කෝෂයෙහි අර්ථ දක්වා තිබේ. පැහැදිලිව ම ගණකට අයත් නුවරක් තිබූ බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව එකී නුවර මෙම ශිලා ලිපිය සටහන් කොට ඇති ප්‍රදේශයේ හෝ ඊට ආසන්නයේ ස්ථානගත වන්නට ඇතැ යි සිතිය හැකි ය.

‘**ඉටික**’ වශයෙන් යෙදෙන සඳහනෙන් කියවෙන්නේ උළු හා ගඩොල් ය. දෙමඩ්ඔයෙන් ලැබුණ ශිලා ලේඛනයක ගඩොල් සාදන්නෙකු හමුවේ යි.¹⁵ පාලි භාෂාවෙන් “**ඉඨකා, ඉඨිකා**” යන වදන්වලින් ගඩොල් හා උළු යන වර්ග දෙක ම කියවෙයි.¹⁶ ඒ අනුව මෙම වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයෙහි උළු-ගඩොල් යන වර්ග දෙක ම වෙළඳාමට තිබූ බව සිතිය හැකි ය. මඩුගස්මුල්ල ශිලා ලේඛනයෙහි වෙළඳ ශ්‍රේණියක් පිළිබඳව කියවෙයි.¹⁷ එහෙත් මෙම ශිලා ලිපියෙහි සඳහන් වන වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයෙහි අලෙවි කරන ලද්දේ උළු හා ගඩොල් විය යුතු ය. “**රතකහ**” යන වදනින් කියවෙන්නේ සංඥා නාමයක්යැ යි ඇතැමෙකුට සිතිය හැකි ය. එහෙත් පාලි භාෂාවෙන් ‘රත’ යන්නට අර්ථ දක්වන්නේ ඇලුණු, සිත් ඇලවූ, නිතර යෙදුණු යන අර්ථ යි.¹⁸ තව ද සංස්කෘත භාෂාවෙන් ඇලුණු යන්නට අර්ථ දක්වන්නේ “**තෘෂ්**” නැමති ධාතුව යි. බලවත් ආශාව, ඇලීම යන අර්ථය ඉන් ලැබේ.¹⁹ තෘෂ්ණාව යන වචනය සැදෙන්නෙන් ඒ අනුව යි. පාලි භාෂාවෙන් ද “**තණ්හා**” යන වචනය ඇලීම, ආශාව යන අර්ථයෙන් යෙදේ.²⁰ සිංහල භාෂාවෙන් “**රත, රති**” යන වදන් ඒ සඳහා භාවිත වේ.²¹ ඒ අනුව රතක යනු ඇලුණු, යෙදුණු වශයෙන් අර්ථ දැක්විය හැකි ය. මෙහි “**රතක**” යනු ඇලුණුහුගේ යන අර්ථය

ගැනෙන අතර 'හ' කාරයෙන් සම්බන්ධ විභක්තිය ප්‍රකාශ වේ. ඒ අනුව රතකහ යනු යෙදුණහුගේ හෝ (එම කාර්යයෙහි) ඇලුණහුගේ යන අර්ථය ලැබේ. මෙම ශිලා ලිපියෙහි පෙනෙන රතකහ යනු උළු-ගඩොල් වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානයෙහි සේවයෙහි යෙදුණු (ඇලුණු) වශයෙන් පැහැදිලි අර්ථයක් ලැබේ. එසේ සේවයෙහි යෙදී ඇත්තේ වෙළඳ පුත් හෙවත් වෙළෙන්දාගේ පුත්‍රයා ය. ඔහු නමින් මහානාග වේ. ඔහුගේ නමින් ඔය නම් කර ඇති බව ද පැහැදිලි වේ. මෙහි මල්වතු ඔයෙහි ශාඛා ඇලක් නම් කර ඇත්තේ "මහානාගගේ ඔය හෝ ඇල" යන නමිනි. අඩි යනු ද අලි යනු ද ඔයට හෝ ඇලට නමකි. මෝලාහිටියවෙලේගල ගිරි ලිපියෙහි 'ගන..තකගේ' ඇලක් පිළිබඳව කියවේ. ඒ අඩි වශයෙනි.²² ලංජකතිස්ස රජුගේ දූවේගල ශිලා ලිපියෙහි අලි වශයෙන් ඇලක් පිළිබඳව කියවේ. අඩි හා අලි යනු ඇල හෝ ඔය යන අර්ථයෙහි පැහැදිලිව වැටේ.

මෙම ශිලාලිපිය පිහිටා ඇත්තේ ප්‍රකට වශයෙන් ජනාකීර්ණ වූ ස්ථානයක ය. එනම් පැරණි පළල් පාලමක් අසල ය. මාතොට වරාය හා උතුරුකරයේ වෙනත් වරායයන් හා සම්බන්ධතා පැවති මහා මාර්ගයක් අසල ය. එබැවින් වෙළෙඳ කටයුතු සඳහා එය බෙහෙවින් ප්‍රකට ස්ථානයක් වූවා විය යුතු ය. එබඳු ස්ථානයක් ආසන්නයේ උළු හා ගඩොල් වෙළඳාමක් පැවති බව ද එබඳු වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයක් මේ ආසන්නයේ පැවතිය හැකි බව ද සිතිය හැකි ය.

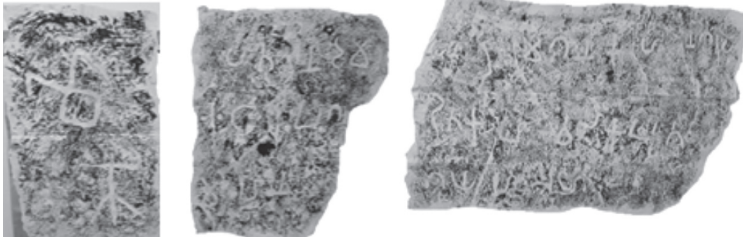
කෙසේ වෙතත් මෙම ශිලා ලේඛනය හා එහි අර්ථය පැහැදිලි ය. මහානාග යන 'සංඥා' නාමය වෙළෙඳ පුත්‍රයෙකුට අයත් වීම මෙහිලා එම අදහස තවදුරටත් ප්‍රකට කරයි.

මෙහි ඇති සංකේත දෙක තුළින් එකී වෙළඳ ශ්‍රේණින් ප්‍රකාශ වන්නේයැ යි සිතිය හැකි ය. දැනට හමුවී ඇති බ්‍රාහ්මී අක්ෂර නොවන සංකේත හා සැසඳීමේ දී මෙහි ඇති සංකේතයන් සාකච්ඡායෙන් ම සමාන වන අවස්ථාවක් සොයා ගැනීම දුෂ්කර ය. මෙහි ඇති රේක්ක සලකුණකට සමාන සංකේතය සෙතරත් පරණවිතාන විසින් ගොණු කර ඇති සංකේතයන්ට යම් පමණක සමාන කමක් දැකිය හැකි ය.²⁵ එබඳු සංකේත දෙකක් දැකිය හැකි අතර ප්‍රදේශයන් දෙකක පැවතිය ද එම සංකේත අයත් ශිලා ලේඛන කර ඇත්තේ "පරුමක

මිනස" නම් අයෙක් විසින් වීම මෙහිදී විමර්ශනයට සුදුසු ය. එබැවින් ඒ දෙක ම එක් අයෙකුට අයත් වේ. එහෙත් මෙහි ඇති සංකේතයන් සමාන වන වෙනත් සංකේත සොයා ගැනීම දුෂ්කර ය. ඒ අතරින් එක් සංකේතයක් රාම ගණකාධිවරයාගේ ද අනෙක් සංකේතය මහානාගගේ ද විය හැකි ය.

නිගමනය

මහානාගගේ ඇල පිළිබඳව කියවෙන කොන්ග්‍රායන්කුලම් ගිරි ලිපිය ඉතා වැදගත් තොරතුරු ප්‍රමාණයක් හෙළි කරන්නකි. මෙය පිහිටා ඇත්තේ වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානයක වූ බැවින් ද ශිලා ලිපියෙන් ද වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානයක් පිළිබඳව කියවෙන බැවින් ද මේ ගණයේ ශිලාලේඛන ක්‍රි.පූ. අවධියේ සිට ක්‍රි.ව. අවධියේ ආරම්භක සමය දක්වා කාලයෙන් සොයාගෙන ඇත්තේ අල්පයක් වන බැවින් ද මෙහි වැඩි වැදගත්කමක් තිබේ. අනුරාධපුර යුගයේ ආරම්භක අවධියේදී ම මෙරට ප්‍රකට වෙළඳ මධ්‍යස්ථාන පැවති බවත්, ඒවායේ උළු ගඩොල් වැනි තත් යුගයේ සම්භාව්‍ය පුද්ගලයන් විසින් භාවිත ද්‍රව්‍ය වෙළෙඳාම සඳහා වුව ද භාවිතව පැවති බවත් පිළිබඳව සිතා බැලීමේදී තත් යුගයේ ආර්ථික තත්ත්වය හා ආර්ථිකය වඩාත් දියුණු තත්ත්වයක පැවති බව අවබෝධ කර ගැනීමට අවකාශ උදා වේ. මෙරට ආර්ථිකය ක්‍රි.පූ. යුගයේ පැවති ආකාරය වටහා ගැනීමට ශිලාලේඛනවලින් සෘජු තොරතුරු හමුවන්නේ ඉතාමත් අඩු වශයෙනි. එබැවින් මෙම ශිලාලිපිය ඒ සම්බන්ධ තොරතුරු හෙළි කරන්නක් වන බැවින් වඩාත් වැදගත් කමක් උසුල යි. මල්වතු ඔයෙහි පිහිටීමත්, ප්‍රකට පාලමක් ආශ්‍රිතව ශිලාලේඛනය පිතිෂ්ඨාපනය කර තිබීමත් පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී මෙ ලේඛනයේ වටිනාකම තවත් වැඩි වේ. එහෙත් මහානාග ඇල යනු කුමක්දැ යි පැහැදිලිව සොයා ගත නොහැකි වුවත් ඒ කුලින් කියවෙන්නේ මහානාගගේ ඇල වශයෙන් භාණ්ඩ ප්‍රවාහණය සඳහා සකස් කළ ඇලක් බව ප්‍රදේශයේ ඇති ඇල මාර්ග පරීක්ෂා කිරීමෙන් ද අවබෝධ වන බැවින් එය ඉදිකළ ඇලක් හෙවත් නිර්මිත ඇලක් වශයෙන් හඳුනා ගැනීමට මේ ශිලාලේඛනය බෙහෙවින් උපකාරී වේ. මේ නිසා මහානාගගේ ඇල පිළිබඳව කියවෙන කොන්ග්‍රායන්කුලම් ගිරි ලිපිය නැවුම් ඓතිහාසික කරුණු ප්‍රමාණයක් හෙළිකරන ශිලාලේඛනයක් වශයෙන් වැදගත් වන්නක් බව සඳහන් කළ හැකි ය.

ස්පර්ශ ලාංඡනය (මෙම ශිලාලේඛනය පිහිටි ගල් පර්වතයේ කඩතොළු වී ඇති කොටස ඉවත් කොට තලයන් දෙකකම ලං ලංව ලේඛනය සටහන් කොට තිබේ. එහෙත් එහි අක්ෂරයන් අඩු වී නොමැත).

ආන්තික සටහන්

1. Rev. Wimalakhanthi Galwewe, Kongrayankulam Rock Inscription of King Bātikābhaya, Pravachana, Vol. V. No. 02, 2014, Bhiksu University of Sri Lanka, 2014, p p 328-335
2. මෙහි සඳහන් හතනදම යන වදන බොහෝ විට අන්තනදමන විය හැකි ය. 'හ' කාර බොහෝ විට 'අ' කාරය බවට ද පෙරළේ. හත්තවනගල්ල - අත්තනගල්ල වී ඇත්තේ ඒ ආකාරයෙනි. දමන යන නමින් ගම්මාන තිබේ. වෙලන්දමන, සන්දමන වැනි යෙදුම් නූතනයේ ද භාවිත වේ. ඒ අනුව මෙහි කියවෙන්නේ "අන්තනදමන" වීමට ඉඩ තිබේ.
3. "රම" යන්න මෙම ශිලා ලේඛනයේ සඳහන් ගණකගේ නාමය යි. "රම" යන්න "රාම" වශයෙන් පාලි භාෂාවෙන් භාවිත වේ.
4. කලාශාණවංශ හිමි කුඩාවැල්ලේ ඩී, ලංකාවේ ඓතිහාසික භූමි සිතියම්, සීමා සහිත ඇම්.ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ, 1967, පි.19
5. සඳරැසි සුදුසිංහ, තන්තිරිමලය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්, සීමාසහිත ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ (පුද්). සමාගම, 2016, 87
6. -ඉම-
7. Paranavitana, S., Inscriptions of Ceylon, Vol. I, Published by the Department of archaeology, Ceylon, 1970, p.17.
8. 'the accountant' -ibid-
9. -ibid- p. 84
10. හත්ථිකවිජ් විහාර ශිලා ලේඛන හා ශිලා ලේඛන අර්ථ කථනය නම් පරිච්ඡේදය, අමුද්‍රිත පර්යේෂණ ග්‍රන්ථය, ශ්‍රී ලංකා භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලය, අනුරාධපුර.
11. Wickramasinghe, Don Martino de Silva, Vessagiriya Inscriptiptions, Epigraphia Zeylanica, Vol. I, Published for the Government of Ceylon, by Henry Frowde, Oxford University Press, London, 1912, p.31
12. Paranavitana, S., Inscriptions of Ceylon, Vol. I, Published by the Department of Archaeology, Ceylon, 1970, p.60

13. -ibid- p.61.
14. සෝරන හිමි, වැලිවිටියේ, ශ්‍රී සුමංගල ශබ්ද කෝෂය, ප්‍රථම භාගය, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, 675, මරදාන පාර, කොළඹ, 10, 1999, (දෙවන මුද්‍රණය) පි.489
15. "machudi rajasa manikarase shila itaka kataya agathase (machu) gathase, The lapidaries of king Mahacudika who came here on account of bricks (shape – blocks) of stone went to their death", -ibid, p.64
16. 'ඉඬකා, ඉඬිකා, ගඬොල්-උළු,' බුද්ධදත්ත ස්ථවිර පොල්වත්තේ, පාලි සිංහල අකාරාදිය, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 1998, පි.95
17. Paranavitana, S., Inscriptions of Ceylon, Vol. I, Published by the Department of Archaeology, Ceylon, 1070, p.94
18. බුද්ධදත්ත ස්ථවිර, පොල්වත්තේ, පාලි සිංහල අකාරාදිය, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල, 1998, පි.408
19. අලගියවත්ත පුවසති, සංස්කෘත සිංහල ශබ්ද කෝෂය, සූරිය ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ 10, 2004, පි. 356
20. බුද්ධදත්ත ස්ථවිර, පොල්වත්තේ, පාලි සිංහල අකාරාදිය, දෙහිවල, 1998, පි.216
21. සෝරන හිමි වැලිවිටියේ, ශ්‍රී සුමංගල ශබ්ද කෝෂය, දෙවන භාගය, වැල්ලම්පිටිය, 2006, පි.829
22. Paranavitana, S., "Two Rock Inscriptions of Bhatika Abhaya and Mahanaga at Molahitiyavelegala, Epigraphia zeylanica, Vol. III, published by the Government of Ceylon by Humphrey Milford Oxford University Press, Amen House, E.C, 1933. p.154
23. "kalaha(na)kaha ali", Paranavitana, S., Duvegala Rock Inscription of Lanjaka tissa, Inscriptions of Ceylon, Vol.II, Part I, Published by the Department of Archaeology, Sri Lanka, 1983, p.23
24. විජයතුංග හරිශ්චන්ද්‍ර, ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂය, කොළඹ, 2008, "අඩි- දිය ඇළ", පි.39
25. Paranavitana, S., Inscriptions of Ceylon, Vol. I, Published by the Department of Archaeology, Ceylon, 1070, p.xxvi